

เทศน์เช้า วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสฺนโตะ

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมนะ เราเป็นชาวพุทธ เราเป็นมนุษย์เกิดมาพบ
พระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาให้เชื่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ให้เชื่อ ให้เชื่อในพระ
ธรรม

สังฆธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามหัศจรรย์มาก แม้เทวดา อินทร์
พรหมเขาเรียนด้วยความเป็นทิพย์ของเขา เขาอยู่ในการปกครองเป็นทิพย์ของเขา เขายังต้องมาขอ
ฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

สังฆธรรมๆ ยิ่งใหญ่มาก ยิ่งใหญ่มากตั้งแต่เรื่องของความเป็นมนุษย์ ความเป็นมนุษย์ ถ้ามี
การเสียดสีมีน้ำใจต่อกัน สังคมจะร่มเย็นเป็นสุขมาก พอสังคมร่มเย็นเป็นสุข การประพฤติ
ปฏิบัติ อริยสังขัยมหัศจรรย์เข้าไปใหญ่ มันสามารถแก้สังขัยจะความจริง แก้กิเลสตัดหาความ
ทะยานอยากในหัวใจของสัตว์โลกได้

ในหัวใจของสัตว์โลกนะ นี่เราเกิดเป็นมนุษย์ไง เกิดมาพบพระพุทธศาสนา
พระพุทธศาสนาให้ถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แต่ในเมื่อเราไปเกิดในสังคม ถ้าเป็นวัน
ตรุษจีนๆ ขงจื้อ ขงจื้อเขามีความกตัญญูทวดเวที แต่ความกตัญญูนั้นเขาแสดงออกด้วยการ
ประพฤติกฎปฏิบัติของเขาตามความเป็นจริงของเขา

ในพระพุทธศาสนา เวลาสอนถึงความกตัญญูทวดเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี เป็น
เครื่องหมายของคนดี แต่คนดีก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไง เวลาเป็นคนดีแล้ว คนดีมันต้องมี
ความดีอื่นๆ ขึ้นไปกว่านี้ไง ถ้าดีทางโลกก็เป็นเรื่องดีของทางโลกนะ

ถ้าดีทางธรรม ดีทางธรรม เราจะมั่งมีศรีสุข ทุกข์จนเข็ญใจขนาดไหนไม่สำคัญ สำคัญ
ตรงน้ำใจของเรา ถ้าน้ำใจของเรา อุดตา หิ อุดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าคนทุกข์คนจน
แต่มันมีสังฆธรรมในหัวใจ จะอยู่ที่ไหนก็มีความสุขๆ ใจ มันไม่มีความน้อยเนื้อต่ำใจ

ภัยภายในๆ ภัยภายในหัวใจเรานี้ไง เวลาหัวใจของเรา เราแพ้หัวใจของเรา เรากลัวคนนั้น ตีฉินนินทา กลัวคนนั้นว่ากล่าวตักเตือน เรากลัวเขาไปหมดเลย

แต่ถ้ามันมีคุณธรรมในหัวใจ ใครจะว่า ตีฉินนินทา โลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ ถ้ามีลาภสักการะมา เราก็ไม่ตื่นเต้นไปกับเขา ถ้าเสื่อมยศ เสื่อมยศก็เป็นสังขธรรม เป็นสังขจะความจริง

ถ้าเป็นสังขจะความจริง จะยากดีมีเงินไม่สำคัญ สำคัญที่หัวใจของเรา ถ้ามันเข้มแข็ง มันยิ่งใหญ่ขึ้นมา ถ้ามันยิ่งใหญ่ขึ้นมา เรากะทำในหัวใจของเราให้มันพ้นจากภัยภายใน

ภัยภายในคือไม่หวั่นไหว ไม่หวั่นไหวไปกับใดๆ ทั้งสิ้น เราจะทุกข์จนเจ็บใจ เขาจะย่ำยีนินทาขนาดไหน เป็นพระๆ เป็นพระที่มีชื่อเสียง ไปไหนก็มีคนนับหน้าถือตา แต่คนที่เขาไม่รู้จัก หลวงตาท่านเคยเลย ท่านบอกไปบิณฑบาตในอุดรฯ นั้นนะ มันมีคนมาถึงมากระชากราบบาตรเลย “ไอ้หัวโล้น บิณฑบาตได้อะไรบ้าง”

ท่านก็มีสตินะ เออ! เราก็หัวโล้นจริงๆ

นี่ไง มันไม่เห็นมีปัญหาอะไรเลย โอ๊ย! ถ้าเป็นคนอื่นนี่มีปัญหาแล้วนะ นี่ไง ถ้าหัวใจที่มันยิ่งใหญ่ เขาพูดจริง ไอ้หัวโล้นก็หัวโล้นจริงๆ เราออกภิกขาจาร ออกภิกขาจารนะ บิณฑบาตเลี้ยงชีพ แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ของเราโปรดสัตว์นะ โปรดสัตว์ สัตว์ที่ควรได้โปรด ความโปรดสัตว์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่ของเราไปให้สัตว์โปรดไป บิณฑบาตกลัวจะไม่ได้มันไม่ได้ นี่พูดถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ การได้เห็นสมณะเป็นมงคลอย่างยิ่ง การเห็นสมณะนะ สมณะจากภายนอก เราารู้ได้อย่างไรว่าสมณะภายนอกเป็นสมณะหรือไม่เป็นสมณะ เป็นสมณะเฉพาะเราเห็นหรือเปล่า แล้วพ้นจากเราไปไม่เป็นสมณะใช่ไหม

เวลาการเห็นสมณะเป็นมงคลอย่างยิ่ง สมณะที่ ๑ สมณะที่ ๒ สมณะที่ ๓ สมณะที่ ๔ แล้วสมณะเป็นอย่างไร นี่ไง การเห็นสมณะเป็นมงคลอย่างยิ่ง เป็นมงคลชีวิตนะ ใครได้พบเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาท่านฉายแสงฉัพพรรณรังสี โอ้อโฮ! มันมหัศจรรย์มาก มันปลื้มมาก ความปลื้มมาก หัวใจได้เป็นทิพย์ ตายไปไปเกิดเป็นเทวดานะ

เวลาไอ้พวกเดียรถีย์นิครนถ์ เวลาเจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พยายามเบียดเบียน นี่เขาก็เห็นสมณะ เห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ

ผู้ที่เห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้บุญกุศล อันนั้นก็เป็นบุญกุศลของเขา ผู้เห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วทำลายๆ เทวทัตนี้ธรณีสถูปไปสดๆ ร้อนๆ เลย นั่นเวลาเห็นสมณะๆ สมณะเป็นมงคลของชีวิต เป็นมงคลชีวิตถ้าใจเราเป็นธรรม

แต่ถ้าใจเราเป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันเป็นบาปอกุศลนะ ถ้าเป็นบาปอกุศลแล้ว เวลาระลึกได้ ขอขมาต่อกัน มหาปวารณา ทำพลาดสิ่งใดก็ขอการปวารณาต่อกัน นั่นเป็นสมณะ การเห็นสมณะ

ถ้าสมณะภายในล่ะ เราเป็นสมณะหรือไม่ เราก็คือเป็นสมณะได้ล่ะ นี่ไง ถ้าเราเป็นสมณะได้จิตใจที่เราพ้นภัยจากภายในไง ถ้ากิเลสตัดหาความทะยานอยาก ครอบคร้วของมาร ใจ ครอบคร้วของมารมันก็บีบบี้สีไฟให้มีแต่ความทุกข์ความยากใจ อวิชชาปจฺจุยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจุยา วิญญฺณํ เพราะอวิชชาพาให้เราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เพราะอวิชชา

พลังงานมีขั้วบวกขั้วลบ ขั้วลบมันก็มีประโยชน์ของมันนะ ถ้าไม่มีขั้วลบ เห็นไหม รูปกับนาม ถ้าไม่มีนาม ไม่มีควมว่าง รูปก็ไปไม่ได้ รูปนาม นามรูป มันหมุนของมันไป มันเป็นวัฏฏะนี่ก็เหมือนกัน อวิชชาๆ มันเป็นธรรมชาติของมัน ธรรมชาติของมันเป็นอย่างนั้นนะ ธรรมะเป็นธรรมชาติอันหนึ่ง อวิชชาก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง แต่เวลาประพฤติปฏิบัติ ถ้าเป็นสมณะมันเหนือธรรมชาติ เหนือโลกเหนือสงสาร เหนือต่างๆ ใจ แล้วมันมาจากไหน

นี่ไง เราเป็นชาวพุทธๆ เราชาวพุทธ เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง ถ้าจิตใจเราเป็นธรรมด้วยมันก็เข้ากันได้ จิตใจเป็นธรรมด้วยมันก็เข้าใจ

สมณะผู้ขอ เต็มไปหมดเลย สิ่งต่างๆ สมณะจี้อๆ เวลาจี้อ ใครเขาเบื่อหน่าย สมณะจี้อๆ

สมณะเขาไม่ต้องขอ เลี้ยงชีพด้วยปถิแข็ง ไปโปรดสัตว์ แต่ไอ้พวกปรตไปให้สัตว์โปรด เวลามันไปไหนสัตว์ต้องโปรด พยายามจะแย่งชิงจะเอาแต่ของดีๆ เอาแต่ความพอใจของตน แล้วมันพอใจไหม นั่นมันปรต

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เป็นเช่นนั้น เวลาครูบาอาจารย์เราไม่เป็นเช่นนั้น เลี้ยงชีพขอให้มิข้าวสองปุ้นสามปุ้นตกใส่บาตรพอแล้ว เวลาออกวิเวก หาแต่บ้านน้อยๆ สองหลังสามหลังก็พอ มากกว่านั้นเขามากวนๆ

เขามากวน ถ้าพูดถึงเขามากวนก็คิดว่ามันเป็นการเห็นแก่ตัว เวลาเขามากวนๆ เขามากวนคือเขามาสอบถาม เขามาต่างๆ ก็เป็นการกวน เป็นการเบียดเบียนเวลาของเราแล้ว

เวลาของเราเนะ เวลามันประพฤติปฏิบัติมันเข้าด้ายเข้าเข็มเนะ สิ่งนี้เนะ เวลาอดอาหาร อดอาหารแล้วเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา โอโฮ! มันเข้าด้ายเข้าเข็ม มันอยากได้ๆ อันนั้นมันประเสริฐใจ ไอ้แค่เลี้ยงชีพมันไร้สาระมากเลย

แต่สุดท้ายแล้วมันโดยสัจจะโดยข้อเท็จจริง โดยวิทยาศาสตร์ ใครเห็นอาหารเป็นโทษ ไม่ใช่มนุษย์ มนุษย์มันรู้จักปัจจัย ๔ นั้นนะมันก็เป็นประโยชน์กับการดำรงชีพ แต่ถ้าเป็นกิเลส ตัณหาความทะยานอยากมันก็เอาสิ่งนั้นเนะ เวลากินเสร็จแล้วก็ไปฟิตเนสกัน ใจ ไปลดความอ้วน กินเท่าไรก็ต้องไปลดอย่างนั้น ใจ นั้นนะเวลากินโดยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก

แต่ถ้ามันเป็นธรรมๆ มันต้องการอยู่แล้ว ฉะนั้น มันถึงจะต้องออกไปหาอาหารมาเพื่อดำรงชีพ ดำรงชีพไว้ภาวนาๆ ใจ ถ้าจะเป็นสมณะภายในมันจะเห็นคุณค่าของมัน ใจ ถ้ามันเห็นคุณค่าของมัน เห็นคุณค่าของเวลาวิถีแห่งจิต

เวลามรรคมันเกิดเนะ เวลาศีล สมาธิ ปัญญาที่มันหมนุอยู่ภายในใจ ธรรมจักรๆ จักรที่มันหมนุตัวๆ เวลาคนภาวนานะ เวลาปัญญาถ้ามันจุดติดแล้ว ถ้ามันหมนุของมันไปนะ เราจะเห็นความมหัศจรรย์

ความมหัศจรรย์ หัวใจของสัตว์โลกมันมหัศจรรย์มาก แต่เวลาที่มันทุกข์มันยากขึ้นมา เวลากิเลสมันบีบบีบไฟมันก็ปิดหูปิดตา มันก็ทุกข์มาก คิดอะไรก็เลสพาคิดทั้งนั้นเลย อยากได้มรรคได้ผลโดยการอ่อนวอนขอ โดยการพยากรณ์ โดยคนชี้แนะ อู๊ย! มันทุกข์มันยากไปหมดอยากได้ๆ แต่ไม่ได้

แต่ถ้ามันจะเป็นจริงๆ เนะ อยากได้มาก อยากได้มากนะ พออยากได้มากต้องวางไว้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้บอกทางนะ ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติมา ท่านรู้จักกิเลสดี รู้จักหน้ากิเลสดี เวลากิเลสมันปลิ้นปล้อน มันปลิ้นปล้อนนะ คืออย่างนั้นคืออย่างนี้ ภาวนา

สุดยอด ใครๆ ก็ชมว่าเราดี ใครๆ ก็ชื่นชม...หลงตัวเองบ้าบอคอแตกไปอยู่นั่น แล้วเห็นเขาได้ก็
อยากได้กับเขา

แต่ถ้าเป็นธรรมดาๆ นะ คุณติ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาท่านพูดถึงพระสัพพัญญู เวลา
ไปไหน ถ้าพระสัพพัญญูมาด้วย พระเราจะไม่อวดคัดขาดแคลน เพราะอะไร เพราะพระสัพพัญญูเลิศในทาง
โลก พระอุบาลีเลิศในทางวินัย พระอนุรุทธะเลิศทางรู้อารยะจิต

คำว่า “เลิศๆ” คือจรตนิสัยที่เขาได้สร้างของเขามา สิ่งที่เขาได้สร้างของเขามา เขาได้สร้าง
ของเขามาเป็นความถนัดของเขา ถ้าเป็นความถนัดของเขา ใครทำตามความถนัดของตนนั้นเป็น
เรื่องธรรมดา นกบินได้ ไม่มีความมหัศจรรย์อะไรเลย นกบินได้ แต่คนอยากบินนี่สิ

นกมันบินได้โดยธรรมดาของมัน นกมันต้องบินได้อยู่แล้ว นี่ก็เหมือนกัน จิตที่มันจะ
เป็นไป มันมีอำนาจของมันจะเป็นไป มันเป็นธรรมชาติของมันอย่างนั้นไง

นกบินได้ นี่ก็เหมือนกัน หัวใจที่มันจะบินได้มันจะบินด้วยมรรคด้วยผล ถ้าบินด้วยมรรค
ด้วยผล มันเป็นสัจจะเป็นความจริง แล้วมันเป็นภายใน เป็นภายในจนคนที่เป็นตลกใจนะ เอ๊ะ!
เอ๊ะ! ทำไมเป็นอย่างนี้ ถ้าเป็นอย่างนี้แล้วนะ เราเองยังตลกใจ แล้วมันจะไปพูดให้ใครฟัง ถ้าพูด
ไปแล้วเขาจะเชื่อหรือ ถ้าพูดไปแล้ว ใจนั้นก็เป็นคนบ้า บวชมาเป็นพระ บวชมาไม่มีปัญญา
แล้วบอกเป็นมหาสติ มหาปัญญา ยังมาเพื่อเจ้อเพื่อพอกอยู่อย่างนี้อีก เห็นสมณะเขาจะชื่นชมบูชา
นี่เขาเห็นสมณะเขาจะวิ่งหนีเลยละ มันกำลังโกล้งโกล้ง

นี่พูดถึงว่า ถ้ามันมีสติมีปัญญา เรายังตื่นเต็น แล้วจะไปบอกเขาได้อย่างไร ใครเขาจะไป
เชื่อ แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นแล้วนะ มันผ่านมาแล้วเขารู้กันหมดแหละ ถ้ารู้
กันหมด สิ่งนั้นมันผ่านของมันไป ถ้ามันผ่านของมันไป ถ้ามันเป็นอริยสัจหรือสัจจะความจริงที่
มันเป็นมรรค เป็นปัญญาขึ้นมา มันยิ่งมหัศจรรย์ในตัวของมันเอง นี่มันจะเป็นสมณะภายใน เรา
จะเป็นสมณะภายใน เรามีสิทธิ์ที่เราเป็นสมณะได้ทุกๆ พุทธะ ทุกๆ ผู้รู้ในหัวใจของสัตว์โลก

สัตว์โลกเกิดมามีสิทธิเสรีภาพเท่ากัน เวลาที่มีสิทธิมีเสรีภาพ แล้วเราเคยใช้ศักยภาพอย่างนี้
หรือไม่ เราไม่เคยเคารพตัวเองไง เราเห็นว่าเราเป็นผู้อ่อนด้อยไง เป็นผู้อ่อนด้อยเพราะอะไร
เพราะเราไปพวากับไอ้ความทุกข์ความยาก อวิชชาที่เราไม่รู้ๆอยู่นั่นไง

เราหายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โครลี เราทำความสงบของใจเข้ามา พอใจมันสงบ ระวังเข้ามา มันตื่นตัวขึ้นมา สิ่งที่หลับไหลแล้วมันตื่นขึ้นมา พอมันตื่นขึ้นมา ดูความมหัศจรรย์ของใจเราสิ ถ้าใจเรามหัศจรรย์แล้วถ้ามันฝึกหัดใช้ปัญญาเป็น มันใช้ปัญญาได้ของมัน นี่มันเกิดขึ้นมา เห็นไหม เวลาเป็นสมณะมันเป็นที่นี่

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทางเท่านั้น เวลาศึกษามา ศึกษาเพื่อทรงจำธรรมวินัย เวลาบวชพระๆ ตามวัฒนธรรมประเพณี ถ้าลูกของใครได้บวช พ่อแม่ได้ ๑๖ กัป คำว่า “ได้ ๑๖ กัป” เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากว่าจะตรัสรู้ธรรมได้ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย สร้างสมบุญญาธิการมาขนาดนั้น ทศชาติ เวลาไปอ่านเรื่องทศชาติมันเศร้าใจนะ โอ้โฮ! ต้องลงทุนลงแรงกันขนาดนั้น

แล้วธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ต้องสละลูกสละเมีย ต้องสละทั้งนั้น ชาติสุดท้ายต้องสละแบบพระเวสสันดร แล้วสละมากกว่านั้นด้วย บางทีสละรุนแรง

ในพระไตรปิฎกมันมี แปลออกมาว่า พระพุทธเจ้าองค์ต่อไปสละแล้วยกยักินต่อหน้าเลยล่ะ นี่มันต้องทำขนาดนั้น มันจะมีอำนาจวาสนาบารมีมาขนาดนั้น ถ้ามีอำนาจวาสนาบารมีขนาดนั้นนะ สิ่งของมันจะเกิดขึ้นมา พระพุทธศาสนาเวลาจะเกิดแต่ละยุคแต่ละคราวมันแสนยากๆ นะ แล้วที่นี้พอมันแสนยาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ววางธรรมวินัยนี้ไว้ แล้วเราเกิดมาเป็นชาวพุทธ เราก็อยากได้บุญกุศล เราบวชลูกบวชหลานไปค้าศาสนา พ่อแม่ได้ ๑๖ กัป เข้าไปค้าจุนศาสนานั้นนะ มันก็เป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธเราไง ถ้าเป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธเรา

แต่เราเป็นผู้หญิง ถ้าเป็นเมื่อก่อนก็บวชเป็นภิกษุณี ปัจจุบันนี้เราก็จะบวชหัวใจของเรา เรา จะบวชด้วยมรรคด้วยผล เวลาพระจะไปบวชต้องมีอุปัชฌาย์นะ แต่ถ้าเราบวชด้วยมรรคด้วยผล บวชหัวใจ เวลาพระเจ้าบวชมาแล้วบวชมาเป็นสมมุติสงฆ์ บวชมาแล้วเขาจะประพฤติปฏิบัติของเขา สิ่งปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นความจริงในใจของเรา นี่สิ่งที่มีคุณค่าๆ

ถ้ามันบวชมาเป็นวัฒนธรรมประเพณีมันก็เป็นแบบนี้ใหม่ แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันต้องมีคุณค่า มีมรรคมีผล มันมีสัจจะมีความจริง ไม่ใช่มีแต่ความเชื่อๆ ถ้ามีความเชื่อๆ มันก็เหลวไหล มันต้องมีความจริงสิ

ถ้ามีความจริงขึ้นมา สัจจะความจริงอันนั้นถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาแล้วมันเหนือโลกเหนือโลก รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร เริ่มต้นมันเห็นอย่างนั้นมาก่อน แล้วมันวางรูป รส กลิ่น เสียงขึ้นมามันก็เป็นที่อิสราภาพ เป็นปุถุชน เป็นกัลยาณปุถุชน เวลาพิจารณาไป พิจารณา เวลาสังโยชน์มันขาดไป ๓

สังโยชน์ขาดไป ๓ เป็นพระโสดาบัน ถ้ากามราคะปฏิบัติอะอ่อนลง เป็นพระสกิทาคามี เวลา กามราคะปฏิบัติขาดไป เป็นพระอนาคามี สิ่งที่ทำลายภพทำลายชาติ ทำลายภวาสวะ ปฏิสนธิ จิตๆ จิตเดิมแท้ที่ส่องใสๆ จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่ส่องใสเป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส มันทำลายทั้งส่องใส ทำลายทุกๆ อย่างสิ้นไปหมดเลย นี่สมณะภายใน สมณะความเป็นจริง แล้วมันอยู่ที่ไหนละ

ตำราที่เป็นตำราณะ ศึกษามานี้ตื่นตื่น เห็นสมณะภายนอก เห็นครูบาอาจารย์เป็นมงคลชีวิตกับเรา เป็นมงคลชีวิตที่เราได้เห็น ได้สัมผัส ถ้ามันเป็นความจริงของเราขึ้นมาะ ปัจจัยตั้ง สันติภูมิจิโก ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต นี่เห็นตถาคต

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ ครูบาอาจารย์ของเราท่านสิ้นกิเลสไป เป็นพระอรหันต์ แต่มันแตกต่างจากสาวกสาวกอะผู้ที่ได้ยินได้ฟัง สาวกสาวกอะผู้ได้ร่ำเรียนสิ่งที่มี ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มี คั่นกว่าเอง หาเอง ทำขึ้นมาเอง มันต่างกันมากตรงนี้ไง แต่เวลาสิ้นไปแล้วมันเหมือนกัน เป็นสมณะเหมือนกันไง สมณะของเรา นี่ไง สิ่งที่มีคุณค่าๆ

ในเมื่อพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นแล้ว เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เวลาพบพระพุทธศาสนาขึ้นมา เราจะชวนขวายของเราให้มันเป็นความจริงของเราขึ้นมา

ความทุกข์มีทุกคน ความทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง แต่ถ้าวันไหนจิตของเรามันตื่นตัวขึ้นมา เราจะซาบซึ้งถึงธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซาบซึ้งในความสำนึก ซาบซึ้งจากหัวใจ ซาบซึ้งจากจิตได้สำนึก โอ้โฮ! มันเป็นสมบัติของเรา มันอยู่กับเราตลอดไป

มันอยู่กับเราตลอดไป ที่ว่าเวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ สิ่งที่มีมันเป็นไปมันเป็นความจริง เวลาอุปสรรคๆ ไม่แปรสภาพ ไม่เปลี่ยนแปลง ตลอดไป แล้วตลอดไปๆ ตลอดไปถึงที่สิ้นสุดไง ถ้ามันสิ้นสุดแล้วมันเป็นสมบัติของเราๆ ถ้าเป็นสมบัติของเราแล้วมันเป็นความจริงๆ เกิดจากที่ว่า เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีสติมีปัญญาแล้วใคร่ครวญพิจารณา

หน้าที่การงานเป็นเรื่องหนึ่ง ทรัพย์สมบัติที่หาได้มาเป็นเรื่องหนึ่ง มันเป็นเรื่องของโลก แต่ถ้าเรื่องของเราๆ เรื่องของหัวใจเรา ความลับไม่มีในโลก จะไปอยู่ที่ไหนมันก็จับมันก็กั้นอยู่ในใจนั่นนะ

แต่ถ้ามันเป็นความจริง ไปอยู่ที่ไหน ไม่มี ไม่มีอะไรทั้งสิ้น มันไม่มี ไม่มีอะไรทั้งสิ้น ไม่มี แต่มี ถ้ามันไม่มีจนไม่มีเลย แล้วสุขอย่างยิ่งเป็นอย่างไร สุขอย่างยิ่ง สุขแปลกโลก สุขที่โลกนี้ไม่มี นั่นคือวิมุตติสุข เอวัง